

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 96 IM. LEONIDA TELIGI WE WROCŁAWIU

BIOLOGIA - PULS ŻYCIA

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
W KLASACH V-VII

Opracowała: Dorota Kasprzyk

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA UWZGLĘDNIA:

- Wiedza przedmiotu
- Cele szczegółowe
- Sposoby oceniania
- Obszary, które podlegają ocenie
- Częstotliwość wystawiania ocen
- Warunki uzyskania ocen
- Warunki poprawy wyników
- Sposoby powiadamiania rodziców i uczniów o wynikach
- Opis stawianych wymagań formom podlegającym ocenianiu
- Dodatkowe zadania podlegające ocenianiu
- Jakie prawa przysługują uczniowi w procesie oceniania.

- **WIEDZA PRZEDMIOTU**

Treści nauczania w klasie V - wymagania szczegółowe:

I. Organizacja i chemizm życia. Uczeń:

- 1) przedstawia hierarchiczną organizację budowy organizmów;
- 2) wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciała organizmów;
- 3) wymienia podstawowe grupy związków chemicznych występujących w organizmach (białka, cukry, tłuszcze, kwasy nukleinowe, woda, sole mineralne) i podaje ich funkcje;
- 4) dokonuje obserwacji mikroskopowych komórki (podstawowej jednostki życia), rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) podstawowe elementy budowy komórki (błona komórkowa, cytoplazma, jądro komórkowe, chloroplast, mitochondrium, wakuola, ściana komórkowa) i przedstawia ich funkcje;
- 5) porównuje budowę komórki bakterii, roślin i zwierząt, wskazując cechy umożliwiające ich rozróżnienie;
- 6) przedstawia istotę fotosyntezy jako jednego ze sposobów odżywiania się organizmów (substraty, produkty i warunki przebiegu procesu) oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranych czynników na intensywność procesu fotosyntezy;
- 7) przedstawia oddychanie tlenowe i fermentację jako sposoby wytwarzania energii potrzebnej do życia (substraty, produkty i warunki przebiegu procesów) oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące, że podczas fermentacji drożdże wydzielają dwutlenek węgla;
- 8) przedstawia czynności życiowe organizmów.

II. Różnorodność życia.

1. Klasyfikacja organizmów. Uczeń:

- 1) uzasadnia potrzebę klasyfikowania organizmów i przedstawia zasady systemu klasyfikacji biologicznej;
- 2) przedstawia charakterystyczne cechy organizmów pozwalające przyporządkować je do jednego z odpowiednich królestw;
- 3) rozpoznaje organizmy z najbliższego otoczenia, posługując się prostym kluczem do ich oznaczania.

2. Wirusy – bezkomórkowe formy materii. Uczeń:

- 1) uzasadnia, dlaczego wirusy nie są organizmami;
- 2) przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS).

3. Bakterie – organizmy jednokomórkowe. Uczeń:

- 3) przedstawia czynności życiowe bakterii;
- 4) przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez bakterie (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza);
- 5) wyjaśnia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka.

4. Protisty – organizmy o różnorodnej budowie komórkowej. Uczeń:

- 1) wykazuje różnorodność budowy protistów (jednokomórkowe, wielokomórkowe) na wybranych przykładach;
- 2) przedstawia wybrane czynności życiowe protistów (oddychanie, odżywianie, rozmnażanie);
- 3) zakłada hodowlę protistów oraz dokonuje obserwacji mikroskopowej protistów;
- 4) przedstawia drogi zakażenia i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez protisty (toksoplazmoza, malaria).

5. Różnorodność i jedność roślin:

1) tkanki roślinne – uczeń dokonuje obserwacji i rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) tkanki roślinne oraz wskazuje ich cechy adaptacyjne do pełnienia określonych funkcji (tkanka twórcza, okrywająca, miękiszowa, wzmacniająca, przewodząca);

2) mchy – uczeń:

- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli mchów (zdjęcia, ryciny, okazy żywe) i przedstawia cechy ich budowy zewnętrznej,
- b) na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela mchów, c) wyjaśnia znaczenie mchów w przyrodzie; planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność mchów do chłonięcia wody;

3) paprociowe, widłakowe, skrzypowe – uczeń:

- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli paprociowych, widłakowych i skrzypowych (zdjęcia, ryciny, okazy żywe) oraz przedstawia cechy ich budowy zewnętrznej,
- b) na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela paprociowych, widłakowych lub skrzypowych,
- c) wyjaśnia znaczenie paprociowych, widłakowych i skrzypowych w przyrodzie;

4) rośliny nagonasienne – uczeń:

- a) przedstawia cechy budowy zewnętrznej rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny,
- b) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych,
- c) wyjaśnia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;

5) rośliny okrytonasienne – uczeń:

- a) rozróżnia formy morfologiczne roślin okrytonasiennych (rośliny zielne, krzewinki, krzewy, drzewa),
 - b) dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej (zdjęcia, ryciny, okazy żywe); rozpoznaje jej organy i określa ich funkcje (korzeń, łodyga, liść, kwiat),
 - c) opisuje modyfikacje korzeni, łodyg i liści jako adaptacje roślin okrytonasiennych do życia w określonych środowiskach,
 - d) przedstawia sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin oraz dokonuje obserwacji wybranych sposobów rozmnażania wegetatywnego,
 - e) rozróżnia elementy budowy kwiatu i określa ich funkcje w rozmnażaniu płciowym,
 - f) przedstawia budowę nasiona rośliny (łupina nasienna, bielmo, zarodek),
 - g) planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranego czynnika środowiska (temperatura, dostęp tlenu, światła lub wody) na proces kiełkowania nasion,
 - h) przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się nasion, wskazując odpowiednie adaptacje w budowie owoców do tego procesu,
 - i) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew liściastych,
 - j) przedstawia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;
- 6) różnorodność roślin; uczeń identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela jednej z grup wymienionych w pkt 2–5 na podstawie jego cech morfologicznych.

6. Grzyby – organizmy cudzożywne. Uczeń:

- 1) przedstawia środowiska życia grzybów (w tym grzybów porostowych);
- 2) wymienia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do grzybów;
- 3) wykazuje różnorodność budowy grzybów (jednokomórkowe, wielokomórkowe);
- 4) przedstawia wybrane czynności życiowe grzybów (odżywianie, oddychanie);
- 5) przedstawia znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka.

Treści nauczania w klasie VI - wymagania szczegółowe:

Różnorodność i jedność świata zwierząt

1) tkanki zwierzęce – uczeń dokonuje obserwacji i rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) tkanki zwierzęce (tkanka nabłonkowa, mięśniowa, łączna, nerwowa) i wskazuje ich cechy adaptacyjne do pełnienia określonych funkcji;

2) parzydełkowce – uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne i tryb życia parzydełkowców,

b) obserwuje przedstawicieli parzydełkowców (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie;

3) płazińce – uczeń:

a) przedstawia środowiska i tryb życia płazińców,

b) obserwuje przedstawicieli płazińców (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wykazuje związek budowy morfologicznej tasiemców z pasożytniczym trybem życia,

d) przedstawia drogi inwazji płazińców pasożytniczych i omawia sposoby profilaktyki chorób wywoływanych przez wybrane pasożyty (tasiemiec uzbrojony i tasiemiec nieuzbrojony),

e) wyjaśnia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka;

4) nicienie – uczeń:

a) przedstawia środowisko i tryb życia nicieni,

b) dokonuje obserwacji przedstawicieli nicieni (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) przedstawia drogi inwazji nicieni pasożytniczych (włosień, glista i owsik) i omawia sposoby profilaktyki chorób człowieka wywoływanych przez te pasożyty,

d) przedstawia znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka;

5) pierścienice – uczeń:

a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz przystosowania pierścienic do trybu życia,

b) dokonuje obserwacji poznanych przedstawicieli pierścienic (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,

c) wyjaśnia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka;

6) stawonogi – uczeń:

- a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz tryb życia skorupiaków, owadów i pajęczaków oraz wskazuje cechy adaptacyjne umożliwiające im opanowanie różnych środowisk,
- b) dokonuje obserwacji przedstawicieli stawonogów (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,
- c) wyjaśnia znaczenie stawonogów (w tym form pasożytniczych i szkodników) w przyrodzie i dla człowieka;

7) mięczaki – uczeń:

- a) przedstawia środowisko życia, cechy morfologiczne oraz tryb życia ślimaków, małży i głowonogów,
- b) dokonuje obserwacji przedstawicieli mięczaków (zdjęcia, filmy, schematy itd.) i przedstawia cechy wspólne tej grupy zwierząt,
- c) wyjaśnia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka;

8) różnorodność zwierząt bezkręgowych – uczeń identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela jednej z grup wymienionych w pkt 2–7 na podstawie jego cech morfologicznych;

9) ryby – uczeń:

- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli ryb (zdjęcia, filmy, schematy, hodowle akwariowe itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ryb do życia w wodzie,
- b) określa ryby jako zwierzęta zmiennocieplne,
- c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ryb,
- d) wyjaśnia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka;

10) płazy – uczeń:

- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli płazów (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie,
- b) określa płazy jako zwierzęta zmiennocieplne,
- c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój płazów,
- d) wyjaśnia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka;

11) gady – uczeń:

- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli gadów (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie,
- b) określa gady jako zwierzęta zmiennocieplne,

- c) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój gadów,
- d) wyjaśnia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka;

12) ptaki – uczeń:

- a) przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ptaków,
- b) dokonuje obserwacji przedstawicieli ptaków (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ptaków do lotu,
- c) określa ptaki jako zwierzęta stałocieplne,
- d) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ptaków,
- e) wyjaśnia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka;

13) ssaki – uczeń:

- a) przedstawia różnorodność środowisk życia i cech morfologicznych ssaków,
- b) dokonuje obserwacji przedstawicieli ssaków (zdjęcia, filmy, schematy, okazy naturalne w terenie, itd.) i przedstawia ich cechy wspólne oraz opisuje przystosowania ssaków do życia w różnych środowiskach,
- c) określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne,
- d) przedstawia sposób rozmnażania i rozwój ssaków,
- e) wyjaśnia znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka;

14) różnorodność zwierząt kręgowych – uczeń:

- a) identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z gromad kręgowców wymienionych w pkt 9–13 na podstawie jego cech morfologicznych;
- b) porównuje grupy kręgowców pod względem cech morfologicznych, rozmnażania i rozwoju oraz wykazuje związek tych cech z opanowaniem środowisk ich życia;
- c) przedstawia przykłady działań człowieka wpływających na różnorodność ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Treści nauczania w klasie VII - wymagania szczegółowe:

Organizm człowieka.

I. Hierarchiczna budowa organizmu człowieka. Uczeń przedstawia hierarchizację budowy organizmu człowieka (komórki, tkanki, narządy, układy narządów, organizm).

II. Skóra. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje skóry;
- 2) rozpoznaje elementy budowy skóry (na modelu, rysunku, według opisu itd.) oraz określa związek budowy tych elementów z funkcjami pełnionymi przez skórę;
- 3) uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku rozpoznania niepokojących zmian na skórze;
- 4) podaje przykłady chorób skóry (grzybice skóry, czerniak) oraz zasady ich profilaktyki;
- 5) określa związek nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ze zwiększonym ryzykiem występowania i rozwoju choroby nowotworowej skóry.

IV. Układ ruchu. Uczeń:

- 1) rozpoznaje (na schemacie, rysunku, modelu, według opisu itd.) elementy szkieletu osiowego, obręczy i kończyn;
- 2) przedstawia funkcje kości; określa cechy budowy fizycznej i chemicznej kości oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące rolę składników chemicznych kości;
- 3) przedstawia rolę i współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów;
- 4) uzasadnia konieczność aktywności fizycznej dla prawidłowej budowy i funkcjonowania układu ruchu;
- 5) podaje przykłady schorzeń układu ruchu (skrzywienia kręgosłupa, płaskostopie, krzywica, osteoporoza) oraz zasady ich profilaktyki.

4. Układ pokarmowy i odżywianie się. Uczeń:

- 1) rozpoznaje (na schemacie, rysunku, modelu, według opisu itd.) elementy układu pokarmowego; przedstawia ich funkcje oraz określa związek budowy tych elementów z pełnioną funkcją;
- 2) rozpoznaje (na schemacie, rysunku, modelu, według opisu itd.) rodzaje zębów oraz określa ich znaczenie w mechanicznej obróbce pokarmu; przedstawia przyczyny próchnicy i zasady jej profilaktyki;
- 3) przedstawia źródła i wyjaśnia znaczenie składników pokarmowych (białka, cukry, tłuszcze, witaminy, sole mineralne i woda) dla prawidłowego funkcjonowania organizmu oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność wybranych składników pokarmowych w produktach spożywczych;
- 4) przedstawia miejsca trawienia białek, tłuszczów i cukrów; określa produkty tych procesów oraz podaje miejsce ich wchłaniania; planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi;
- 5) analizuje skutki niedoboru niektórych witamin (A, D, K, C, B6, B12) i składników mineralnych (Mg, Fe, Ca) w organizmie oraz skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych;
- 6) wyjaśnia rolę błonnika w funkcjonowaniu układu pokarmowego oraz uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw;
- 7) uzasadnia konieczność stosowania diety zróżnicowanej i dostosowanej do potrzeb organizmu (wiek, płeć, stan zdrowia, aktywność fizyczna itp.), oblicza indeks masy ciała oraz przedstawia i analizuje konsekwencje zdrowotne niewłaściwego odżywiania (otyłość, nadwaga, anoreksja, bulimia, cukrzyca);
- 8) podaje przykłady chorób układu pokarmowego (WZW A, WZW B, WZW C, choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowe, rak jelita grubego) oraz zasady ich profilaktyki.

V. Układ krążenia. Uczeń:

- 1) rozpoznaje elementy budowy układu krążenia (na schemacie, rysunku, według opisu itd.) i przedstawia ich funkcje;
- 2) analizuje krążenie krwi w obiegu małym i dużym;

- 3) przedstawia rolę głównych składników krwi (krwinki czerwone i białe, płytki krwi, osocze);
- 4) wymienia grupy krwi układu ABO i Rh oraz przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa;
- 5) planuje i przeprowadza obserwację wpływu wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia tętniczego krwi;
- 6) analizuje wpływ aktywności fizycznej i prawidłowej diety na funkcjonowanie układu krążenia;
- 7) podaje przykłady chorób krwi (anemia, białaczki), układu krążenia (miażdżyca, nadciśnienie tętnicze, zawał serca) oraz zasady ich profilaktyki;
- 8) uzasadnia konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych krwi, pomiaru tętna i ciśnienia tętniczego.

VI. Układ odpornościowy. Uczeń:

- 1) wskazuje lokalizację (na schemacie, rysunku, według opisu itd.) wybranych narządów układu odpornościowego: śledziony, grasicy i węzłów chłonnych oraz określa ich funkcje;
- 2) rozróżnia odporność wrodzoną i nabytą oraz opisuje sposoby nabywania odporności (czynna, bierna, naturalna, sztuczna);
- 3) porównuje istotę działania szczepionek i surowicy; podaje wskazania do ich zastosowania oraz uzasadnia konieczność stosowania obowiązkowych szczepień;
- 4) określa, w jakiej sytuacji dochodzi do konfliktu serologicznego i przewiduje jego skutki;
- 5) przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów;
- 6) określa alergię jako nadwrażliwość układu odpornościowego na określony czynnik;
- 7) określa AIDS jako zaburzenie mechanizmów odporności.

VII. Układ oddechowy. Uczeń:

- 1) rozpoznaje elementy budowy układu oddechowego (na schemacie, modelu, rysunku, według opisu itd.) i przedstawia ich funkcje oraz określa związek budowy tych elementów z pełnioną funkcją;

- 2) przedstawia mechanizm wentylacji płuc (wdech i wydech);
- 3) planuje i przeprowadza obserwację wpływu wysiłku fizycznego na zmiany częstości oddechu;
- 4) analizuje przebieg wymiany gazowej w tkankach i w płucach; planuje i przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność dwutlenku węgla oraz pary wodnej w powietrzu wydychanym;
- 5) analizuje wpływ palenia tytoniu (bierne i czynne), zanieczyszczeń pyłowych powietrza na stan i funkcjonowanie układu oddechowego; 6) podaje przykłady chorób układu oddechowego (angina, gruźlica, rak płuca) oraz zasady ich profilaktyki.

VIII. Układ moczowy i wydalanie. Uczeń:

- 1) przedstawia istotę procesu wydalania i podaje przykłady substancji, które są wydalane z organizmu człowieka (mocznik, dwutlenek węgla) oraz wymienia narządy biorące udział w ich wydalaniu;
- 2) rozpoznaje elementy układu moczowego (na modelu, rysunku, według opisu itd.) oraz przedstawia ich funkcje;
- 3) podaje przykłady chorób układu moczowego (zakażenia dróg moczowych, kamica nerkowa) oraz zasady ich profilaktyki;
- 4) uzasadnia konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu.

IX. Układ nerwowy. Uczeń:

- 1) rozpoznaje elementy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego (na modelu, rysunku, według opisu itd.) oraz określa ich funkcje; 2) porównuje rolę współczulnego i przywspółczulnego układu nerwowego;
- 3) opisuje łuk odruchowy i wymienia rodzaje odruchów; dokonuje obserwacji odruchu kolanowego;
- 4) przedstawia sposoby radzenia sobie ze stresem;
- 5) uzasadnia znaczenie snu w prawidłowym funkcjonowaniu układu nerwowego;
- 6) przedstawia negatywny wpływ na funkcjonowanie układu nerwowego niektórych substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków, środków dopingujących, dopalaczy, nikotyny (w tym w e-papierosach) oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków.

X. Narządy zmysłów. Uczeń:

- 1) rozpoznaje elementy budowy oka (na modelu, rysunku, według opisu itd.) oraz przedstawia ich funkcje w powstawaniu obrazu, dokonuje obserwacji wykazującej obecność tarczy nerwu wzrokowego;
- 2) przedstawia przyczyny powstawania oraz sposoby korygowania wad wzroku (krótkowzroczność, dalekowzroczność, astygmatyzm);
- 3) rozpoznaje elementy budowy ucha (na modelu, rysunku, według opisu itd.) oraz przedstawia ich funkcje;
- 4) opisuje wpływ hałasu na zdrowie człowieka;
- 5) przedstawia rolę zmysłu równowagi, smaku, węchu i dotyku; wskazuje umiejscowienie receptorów właściwych tym zmysłom oraz planuje i przeprowadza doświadczenie sprawdzające gęstość rozmieszczenia receptorów w skórze różnych części ciała.

XI. Układ dokrewny. Uczeń:

- 1) wymienia gruczoły dokrewne (przysadka, tarczyca, trzustka, nadnercza, jądra i jajniki); wskazuje ich lokalizację i podaje wydzielane przez nie hormony (hormon wzrostu, tyroksyna, insulina, glukagon, adrenalina, testosteron, estrogeny i progesteron) oraz przedstawia ich rolę;
- 2) przedstawia antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu;
- 3) wyjaśnia, dlaczego nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych.

XII. Rozmnażanie i rozwój. Uczeń:

- 1) rozpoznaje elementy budowy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego (na schemacie, według opisu itd.) oraz podaje ich funkcje;
- 2) opisuje fazy cyklu miesięczkowego kobiety;
- 3) określa rolę gamet w procesie zapłodnienia;
- 4) wymienia etapy rozwoju przedurodzeniowego człowieka (zygota, zarodek, płód) i wyjaśnia wpływ różnych czynników na rozwój zarodka i płodu;
- 5) przedstawia cechy fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka;

6) przedstawia zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową;

7) uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty.

XIII. Homeostaza. Uczeń:

1) analizuje współdziałanie poszczególnych układów narządów w utrzymaniu niektórych parametrów środowiska wewnętrznego na określonym poziomie (temperatura, poziom glukozy we krwi, ilość wody w organizmie);

2) przedstawia zdrowie jako stan równowagi środowiska wewnętrznego organizmu oraz choroby jako zaburzenia homeostazy;

3) analizuje informacje dołączane do leków oraz wyjaśnia, dlaczego nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować leków ogólnodostępnych i suplementów;

4) uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniem lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji)

- **SPOSOBY OCENIANIA, OBSZARY, KTÓRE PODLEGAJĄ OCENIE ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTAWIANIA OCEN**

Oceny bieżące, klasyfikacyjne semestralne i roczne ustala się wobec obowiązującej skali:

- ocena celująca – 6
- ocena bardzo dobra – 5
- ocena dobra – 4
- ocena dostateczna – 3
- ocena dopuszczająca – 2
- ocena niedostateczna – 1

Przy przeprowadzaniu dużych sprawdzianów pisemnych nauczyciel z góry określa i podaje uczniom ilość punktów wymaganych na poszczególne oceny szkolne. Punkty te zostają przeliczone na procenty, które są podstawą oceny końcowej. Skala ocen kształtuje się następująco:

- a) poniżej 30% możliwych do uzyskania punktów – niedostateczny;
- b) 30% - 49% - dopuszczający;
- c) 50% - 74% - dostateczny;
- d) 75% - 89% - dobry;
- e) 90% - 99% - bardzo dobry;
- f) 100% i/lub zadanie dodatkowe (do decyzji nauczyciela) – celujący.

Przy ocenianiu prac pisemnych uczniów mających obniżone kryteria oceniania nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

- a) poniżej 19% możliwych do uzyskania punktów – niedostateczny;
- b) 20% - 39% - dopuszczający;
- c) 40% - 54% - dostateczny;
- d) 55% - 70% - dobry;
- e) 71% - 89% - bardzo dobry;
- f) 90% - 100% - celujący

W ciągu semestru uczeń otrzymuje oceny cząstkowe z następujących obszarów:

- odpowiedź ustna z 2 -3 ostatnich lekcji – 1-2 razy w semestrze (skala ocen od 1 do 5)
- kartkówka – 2 -3 ostatnich lekcji (może być niezapowiedziana) 2 -3 razy w semestrze (skala ocen od 1 do 5)
- pisemny sprawdzian wiadomości (z jednego działu), zapowiedziany co najmniej tydzień wcześniej i poprzedzony powtórzeniem – 3-4 razy w semestrze (skala ocen od 1 do 6)
- zadania domowe – 2-3 razy w semestrze (skala ocen od 1 do 6)
- aktywność podczas lekcji :
pięć „pieczętek” = ocena bardzo dobra

pięć minusów (-) = ocena niedostateczna

- zadania dodatkowe (pomoce naukowe, albumy, prezentacje multimedialne, doświadczenia, udział w konkursie itp.) – dla chętnych uczniów (skala ocen od 4 do 6)
- praca w grupie – 1-2 razy w semestrze (skala ocen od 1 do 6)

Ilość ocen będących podstawą do wystawienia oceny semestralnej lub końcoworocznej nie może być mniejsza niż trzy (1 godzina w tygodniu), cztery (2 godziny w tygodniu)

Ocena klasyfikacyjna semestralna i roczna nie jest średnią ocen bieżących.

Przy wystawianiu oceny rocznej uwzględnia się ocenę z pierwszego semestru.

Uczniom z dysfunkcjami oraz z niepełnosprawnością w procesie oceniania przysługują ulgi zalecane w opinii PPP oraz w orzeczeniu o niepełnosprawności.

Stosuje się określoną wagę ocen z poszczególnych form aktywności ucznia oraz sposób zapisu w dzienniku lekcyjnym:

- sprawdzian pisemny – kolor czerwony
- kartkówka – kolor niebieski
- odpowiedzi ustne – kolor niebieski
- prace dodatkowe – kolor zielony
- praca domowa – kolor niebieski
- aktywność na lekcji – kolor niebieski
- praca w grupie – kolor niebieski

- **WARUNKI UZYSKANIA OCEN** - załącznik
- **WARUNKI POPRAWIANIA WYNIKÓW**

Uczeń ma prawo do poprawy oceny ze sprawdzianu, jeżeli uzyskał ocenę dostateczną lub niższą. Poprawa sprawdzianu odbywa się poza lekcjami biologii. Uczeń umawia się z nauczycielem na dogodny termin, nie później, niż dwa tygodnie od daty oddania sprawdzianu.

Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną z zadania domowego i odpowiedzi ustnej. O terminie decyduje nauczyciel.

Uczeń nieobecny w szkole podczas sprawdzianu, powinien napisać zaległy sprawdzian w terminie uzgodnionym z nauczycielem, jednak nie dłuższym niż, dwa tygodnie od daty powrotu do szkoły. W przypadku ponownej nieobecności ucznia w ustalonym terminie uczeń pisze sprawdzian po powrocie do szkoły. Zaliczenie polega na pisaniu sprawdzianu o tym samym stopniu trudności. W sytuacjach uzasadnionych uczeń może być zwolniony z zaliczania zaległego sprawdzianu.

Uczeń nieobecny w szkole podczas kartkówki nie musi pisać zaległej pracy.

Ocena poprawiona jest wpisywana do dziennika jako druga, po znaku „/”. Przy wystawianiu oceny semestralnej i rocznej bierze się pod uwagę ocenę wyższą.

Zaproponowaną przez nauczyciela ocenę, w terminie 21 dni przed zakończeniem roku szkolnego uczeń może podwyższyć o jeden stopień, jeżeli:

- co najmniej połowa uzyskanych przez niego ocen cząstkowych jest równa ocenie, o którą się ubiega lub od niej wyższa
- ma usprawiedliwione wszystkie nieobecności na lekcjach biologii (frekwencja nie niższa niż 80% z wyjątkiem długotrwałej choroby)
- przystąpił do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów
- uzyskał ze wszystkich sprawdzianów oceny pozytywne (wyższe niż ocena niedostateczna), również w trybie poprawy ocen niedostatecznych,
- skorzystał ze wszystkich oferowanych przez nauczyciela form pomocy, w tym konsultacji indywidualnych.

Uczeń ubiegający się o podwyższenie oceny zwraca się z pisemną prośbą w formie podania do wychowawcy klasy, w ciągu 7 dni od ostatecznego

terminu poinformowania uczniów o przewidywanych ocen rocznych. W przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków prośba ucznia zostaje odrzucona, a wychowawca lub nauczyciel biologii odnotowuje na podaniu przyczynę jej odrzucenia.

Uczeń spełniający wszystkie warunki najpóźniej na 7 dni przed klasyfikacyjnym posiedzeniu Rady Pedagogicznej przystępuje do przygotowanego przez nauczyciela biologii dodatkowego sprawdzianu pisemnego, obejmującego tylko zagadnienia ocenione poniżej jego oczekiwań.

Poprawa oceny rocznej może nastąpić jedynie w przypadku, gdy sprawdzian został zaliczony na ocenę, o którą ubiega się uczeń lub ocenę wyższą.

Uczeń na koniec semestru/roku szkolnego nie może otrzymać oceny niższej od zaproponowanej.

- **SPOSOBY POWIADAMIANIA RODZICÓW I UCZNIÓW O OCENACH**

Informacje o ocenach mogą być przekazywane uczniom i rodzicom:

- w formie pisemnej

- odpowiedź ustna – zeszyt przedmiotowy
- sprawdzian, kartkówka – zeszyt lub dzienniczek ucznia
- zadanie domowe – zeszyt ćwiczeń lub zeszyt przedmiotowy

- w formie elektronicznej

- wpis do dziennika elektronicznego

- w formie ustnej

- oceny z aktywności, pracy w grupie i zadań dodatkowych są przekazywane uczniom bezpośrednio na lekcji, rodzice informowani są o ocenach podczas konsultacji, zebrań oraz indywidualnych rozmów.

Nauczyciel uzasadnia każdą bieżącą ocenę szkolną:

- Oceny z ustnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności nauczyciel uzasadnia ustnie w obecności klasy, wskazując dobrze opanowaną wiedzę lub sprawdzaną umiejętność, braki w nich oraz przekazuje zalecenia do poprawy.
- Wszystkie oceny z pisemnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia uzasadniane są pisemnie. Nauczyciel przekazuje uczniowi recenzję pracy.

W przypadku wątpliwości uczeń i rodzic mają prawo do uzyskania dodatkowego uzasadnienia oceny. Dodatkowe uzasadnienie nauczyciel przekazuje bezpośrednio zainteresowanej osobie w czasie konsultacji lub podczas indywidualnych spotkań z rodzicem.

- **OPIS DODATKOWYCH WYMAGAŃ FORMOM PODLEGAJĄCYM OCENIANIU**

W pracach pisemnych oraz odpowiedziach ustnych będzie brana pod uwagę przede wszystkim poprawność merytoryczna odpowiedzi.

W pracach badawczych, obserwacjach, hodowlach, prezentacjach multimedialnych, plakatach itp. Oceniane będą, oprócz poprawności merytorycznej, także staranność wykonania oraz wkład pracy ucznia.

Przy ocenianiu pracy w grupie będzie brany pod uwagę nie tylko efekt końcowy, ale także wkład pracy poszczególnych członków grupy. Uwzględniane będą przy tym samoocena oraz ocena kolegów z zespołu.

- **DODATKOWE ZADANIA PODLEGAJĄCE OCENIANIU**

Dodatkowo oceniana będzie aktywność pozalekcyjna: udział w konkursach, wykonanie pomocy naukowej, plakaty, eksperymenty, aktywność na zajęciach pozalekcyjnych itp.

- **JAKIE PRAWA PRZYSŁUGUJĄ UCZNIOWI W PROCESIE NAUCZANIA**

Uczeń ma prawo:

- dwa razy w semestrze zgłosić brak zadania domowego – zaznacza się w dzienniku symbolem „bz”. Każdy następny brak zadania powoduje wpisanie do dziennika oceny niedostatecznej.
- dwa razy w semestrze zgłosić nieprzygotowanie do lekcji – zaznacza się w dzienniku symbolem „np”. Każde następne nieprzygotowanie do lekcji powoduje wpisanie do dziennika oceny niedostatecznej.
- gdy samorząd szkolny wylosuje „szczęśliwy numer”, uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny, nie dotyczy to lekcji powtórzeniowych i sprawdzianów.
- w każdej innej sytuacji, na pisemną prośbę rodziców uczeń może zgłosić „np” lub „bz” bez dodatkowych konsekwencji.

W przypadku nieobecności na lekcji trwającej dłużej niż trzy dni, w pierwszym dniu po powrocie do szkoły uczeń może zgłosić brak zadania lub nieprzygotowanie z przyczyn usprawiedliwionych. Zgłoszenie takie nie ma wpływu na oceny.

W każdym z wyżej wymienionych przypadków uczeń informuje nauczyciela o braku zadania lub nieprzygotowaniu na początku lekcji.